

posten till grundavlöningar m. m. må överskridas med, utöver vad riksdagen beslutat i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 14 oktober 1939, nr 68, ytterligare högst 8,500 kronor.

Stockholm den 14 december 1939.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 97.

Godkänd av första kammaren den 20 december 1939.

Godkänd av andra kammaren den 20 december 1939.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder för begränsning av statsutgifterna under budgetåret 1939/40 m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(Första särskilda utskottets utlåtande nr 77.)

Till KONUNGEN.

I en den 10 november 1939 dagtecknad proposition, nr 79, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna ändrade grunder för dispositionen av de å riksstaten för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslagen till Avsättning till fonden för idrottens främjande, Avsättning till fonden för friluftslivets främjande och Avsättning till lotterimedelsfonden.

I samband med propositionen har riksdagen till behandling förehaft följande i anledning av densamma väckta motioner, nämligen:

1) motionen I: 32, vari hemställts, att riksdagen ville avslå den nedprutning av 15,000 kronor som återfinnes i bilagan 1 sid. 4 till propositionen nr 79;

2) de likalydande motionerna I: 33 och II: 42, i vilka hemställts, att riksdagen vid besvarande av propositionen måtte uttala sig i överensstämmelse med vad i motionerna anförts;

3) de likalydande motionerna I: 35 samt II: 48, i vilka hemställts, att

riksdagen i sitt utlåtande över propositionen måtte giva uttryck åt de synpunkter, som i motionerna anförts;

4) motionen II: 37, vari hemställts, att riksdagen i sitt yttrande i anledning av propositionen måtte giva uttryck åt den uppfattningen, att Kungl. Maj:t icke borde vidtaga den besparingsåtgärd — bestående i uppskov med tillsättande av provinsialläkarebefattningar — som omnämnts i bilagan 3 till propositionen under rubriken: *12. Förste provinsialläkare och provinsialläkare m. fl.: Avlöningar*, eller — om riksdagen icke anser sig kunna bifalla detta yrkande — att riksdagen åtminstone måtte uttala sig för att de 10 provinsialläkarebefattningar, som föreslogos i Kungl. Maj:ts proposition till 1939 års lagtima riksdag, måtte få tillsättas;

5) motionen II: 39, vari hemställts, att riksdagen måtte uttala, att den i propositionen åsyftade besparingsåtgärden med avseende å det under åttonde huvudtiteln anvisade anslaget till Understöd för anordnande av studieleddarkurser icke måtte vidtagas; samt

6) motionen II: 43, vari hemställts, att riksdagen i sitt yttrande i anledning av propositionen måtte uttala som sin mening, att bestämmelser rörande sådan besparing å anslaget under femte huvudtiteln till Bidrag till utrustning av polikliniker för folktandvård, som kan komma att verka hämmande för folktandvårdens utveckling, icke böra utfärdas.

Omfattningen av de ofrånkomliga utgiftsbehov, som på vissa områden föranledas av de inträdda krisförhållandena, har givit en skärpt aktualitet åt frågan om besparingar på andra områden. I samma riktning verkar den rådande ovissheten om åtskilliga av de faktorer, vilka påverka utvecklingen i statsfinansiellt hänseende, bland annat vad angår vissa slag av inkomster å riksstaten. Enligt riksdagens mening är det i nuvarande läge nödvändigt att söka åvägabringa en begränsning av de statsutgifter, som icke äro betingade av krisförhållandena.

Den med propositionen framlagda utredningen visar, att stora områden av budgeten icke kunna göras till föremål för omedelbara besparingar, i varje fall icke under det innevarande budgetåret. Till väsentlig del beror detta på den utsträckning, i vilken statsutgifterna på olika sätt äro bundna. Det åsyftade förhållandet har gjort sig i särskilt hög grad gällande, då nu fråga blivit om att begränsa anslagsdispositionen, sedan riksstaten en avsevärd tid varit i kraft och anslagsmedlen i allmänhet blivit ställda till vederbörandes förfogande.

Inom ramen för vad som är tekniskt möjligt i besparingsväg kunna olika meningar råda om hur långt man i det nuvarande läget skäligen bör gå i nedskärningen av budgeten. Givetvis är det nödvändigt att för varje särskilt fall bedöma konsekvenserna av en indragning eller mera väsentlig minskning av de medel, som anvisats för de ifrågavarande, en gång av statsmakterna godkända ändamålen. Bland allmänna synpunkter, som anlagts vid besparingsutredningen, har framhållits, att någon övervältring av kostnader från staten på kommunala m. fl. samfälligheter icke bör äga

rum. Jämväl riksdagen finner det nödvändigt, att denna princip upprätthålles i besparingsarbetet.

I utredningen har även berörts spørgsmålet om eventuella besparingsåtgärders återverkan på arbetslösheten. Under förhandenvarande omständigheter synes det välbetänkt, att användningen av de anslag till byggnader m. m., varom i detta sammanhang är fråga, icke definitivt inskränkes utan göres beroende av läget på arbetsmarknaden. En omständighet, som bör tagas i betraktande vid bedömandet av de ifrågasatta besparingsåtgärdernas verkan ur förevarande synpunkt, är att nya anslag till byggnader, anläggningar och materielanskaffningar av betydande omfattning måst upptagas på tilläggsstat för det löpande budgetåret. I fråga härom må hänvisas till den vid propositionen nr 90 till urtima riksdagen fogade förteckningen över av Kungl. Maj:t äskade och, i förekommande fall, av riksdagen anvisade anslag å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1939/40. Bland dessa må, utom åtskilliga anslag å driftbudgeten till byggnader m. m. vid försvarsväsendet, särskilt nämnas anslagen å driftbudgeten till anordnande av skyddsrum (närmare 5 milj. kronor) samt till väg-, hamn- och farledsarbeten (över 7 milj. kronor), ävensom anslagen till investeringar i statens affärsverksfonder, luftfartsfonden och statens allmänna fastighetsfond för byggnader, anläggningar och materielanskaffningar (över 22 milj. kronor) samt till investeringar i fonden för förslag till statsverket, avseende byggnader och anläggningar för försvarsändamål och för oljelagring (över 11 milj. kronor).

De besparingsförslag, som innefattas i departementspromemoriorna, ha inom riksdagen underkastats granskning, i anslutning vartill även motionernas yrkanden genomgått. Riksdagen har därvid funnit anledning till erinran eller särskilt uttalande på vissa punkter, vilka i det följande närmare beröras. I stort sett har dock riksdagen funnit sig böra lämna det med propositionen framlagda besparingsprogrammet utan erinran. Att besparingsåtgärderna i åtskilliga fall fått gå ut över i och för sig mycket behjärtansvärda ändamål, har icke kunnat undvikas, om något avsevärt resultat av besparingsarbetet skolat ernås. Å andra sidan hade besparingar kunnat ifrågasättas på en och annan punkt utöver vad som upptagits i departementspromemoriorna eller i det följande särskilt beröres. I vad mån dylika ytterligare besparingar kunna och böra vidtagas är enligt riksdagens mening i allmänhet icke möjligt att i det förevarande sammanhanget närmare bedöma. Emellertid förutsätter riksdagen, att Kungl. Maj:t ägnar frågan om besparingar å den löpande riksstaten fortsatt uppmärksamhet och därvid tager under övervägande de ytterligare besparingsmöjligheter, som kunna yppas under budgetårets lopp. I sådant sammanhang lära även de motionsvis framförda uppslagen komma under granskning.

Vad angår i propositionen berörda frågor om allmänna besparingsåtgärder, vill riksdagen framhålla såsom önskvärt att, i viss anslutning till vad som tidigare gällt, åtgärder vidtagas för begränsningar i förordnandet av vikarier under ledigheter för statliga befattningshavare samt i nyanställningen av icke-

ordinarie tjänstemän. Jämväl synas åtgärder böra vidtagas för åvägabringande av skärpt sparsamhet i fråga om resekostnader och andra omkostnader inom olika förvaltningsområden, däri jämväl inbegripna reparations- och underhållskostnader för statens fastigheter.

Beträffande den utredningsverksamhet, som bedrives genom kommittéer och sakkunniga, synes böra tillses, att kostnaderna, i den mån de ej äro betingade av krisförhållandena, i möjligaste mån begränsas.

I fråga om vissa särskilda besparingsförslag får riksdagen hänvisa till vad i första särskilda utskottets utlåtande nr 77 sid. 13—17 anförts.

Vad härefter angår vissa i propositionen berörda särskilda frågor, finner riksdagen ej anledning till erinran gentemot vad föredragande departementschefen anført beträffande dels vissa med besparingsåtgärderna sammanhängande budgettekniska spörsmål, dels ock ändring i grunderna för disposition av vissa anslag å nionde huvudtiteln ävensom förfarandet med viss besparing å stuteriväsensdets fond.

Det i propositionen framställda förslaget om ändring i grunderna för dispositionen av de å riksstaten för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslagen till Avsättning till fonden för idrottens främjande, Avsättning till fonden för friluftslivets främjande och Avsättning till lotterimedelsfonden har riksdagen bifallit.

Under återopande av det anförda får riksdagen

dels anmäla, att riksdagen godkänt de av föredragande departementschefen i statsrådsprotokollet angivna ändrade grunderna för dispositionen av de å riksstaten för budgetåret 1939/40 under tionde huvudtiteln upptagna förslagsanslagen till Avsättning till fonden för idrottens främjande, Avsättning till fonden för friluftslivets främjande och Avsättning till lotterimedelsfonden;

dels ock framföra de synpunkter, som anförts här ovan av riksdagen samt beträffande vissa särskilda besparingsförslag av första särskilda utskottet i dess utlåtande nr 77.

Stockholm den 20 december 1939.

Med undersåtlig vördnad.